

zoon der goden. In Job 38:7 staat „kinderen Gods“ als gelijkheid met „de morgensterren“. „Toen de morgensterren vrolijk zongen en de kinderen Gods juichten“. En eigenlijk is het alleen in Job 1 en 2 dat op afdoende en overtuigende wijze van de engelen als „kinderen Gods“ gesproken wordt. Doch zelfs in Job 1 en 2 is het een geheel ander geval dan in Genesis 6. In Job namelijk is het uit heel het verband en uit geheel den samenhang volkomen duidelijk, dat er niet van menschen, maar van engelen sprake is, reeds enkel wijl het taferel ons niet op aarde, maar in den hemel getoekend wordt. Hier daarentegen in Genesis 6 is juist het omgekeerde het geval. Hier is in heel het verband niets, niets hoegenaamd, dat den lezer ook maar op den inval kon brengen, om bij „kinderen Gods“ aan de engelen te denken. Van de engelen is in het voorafgaande nog uitsluitend sprake geweest, als van de „Slang“ en van den Cherub, en elke aanduiding, hoe gering ook, dat de engelen als „kinderen Gods“ zouden te onderscheiden zijn, ontbreekt in Genesis 1—6 geheel. Daarentegen is er in de voorafgaande hoofdstukken zeer duidelijke sprake van een tegenstelling tussen twee deelen van het menschelijk geslacht, — eenzijdig van een kring waarin de vreeze Gods opleeft, en anderzijds van een kring, die van God afdoelt; twee kringen alzoo, in den eenen waarvan ge den mensch, en niets dan wat in den mensch na zijn val was, zich ontwikkelen ziet, terwijl in den kleinen kring die zich hiervan afscheidt, een hoogere bezetting uit God werkt. En zoo spreekt het vanzelf, dat de lezer, toegelaten aan Genesis 6, en nu hoorende van dochteren der menschen, die door het geslacht dat Godes was ten huwelijk werden genomen, natuurlijk vermits niet anders kon denken dan aan vermaatschapping tusschen den kring der wereld en den kring waarin de Kerke Gods zich had teruggetrokken.

„En uwe heerlijkheid over hunne kinderen.“

Laat uw werk aan uwe knechten gezien worden, en uwe heerlijkheid over hunne kinderen.
Psalm 90: 16.

Voor al onze Lutherische broeders wierpen ons niet zelden het verwijt voor de voeten, dat wij, Calvinisten, meer *Oud-* dan *Nieuw-Testamentisch* van zin en geest waren.

Dit verwijt nu vindt zijn grond in iets, waarin we onze eere stellen.

Hierin namelijk, dat wij Calvinisten van oudsher aan de *heele Schriftuur* vasthielden, en niet om het *Nieuwe* het *Oude Testament* verwaarloosden en in vergetelheid lieten geraken.

Komt ge buitenaf in Roomsche landen, dan vindt ge in de huisgezinnen noch *Oud* noch *Nieuw*, en is heel de Schriftuur uit het huislijk leven verdwenen. Bereist ge Lutherische landen, dan leert de ervaring u, dat het Nieuwe Testament nog in de meeste huisgezinnen te vinden is, vaak met de Psalmen in proza achtergedrukt, maar dat het Oude Testament er onbekend is. En alleen als ge in Calvinistische streken komt, waar van meet af de autoriteit van Gods Woord boven alles heeft gegolden, zijn de huisgezinnen nog in het bezit van den *heelen Bijbel*.

Dat is niet *ons* verdienste, maar een genade Gods die ons verleend is, een vrucht van dat „leven voor Gods Woord“, dat de Heere van oudsher in het hart onzer vaders gewekt had.

Immers ze hadden niet alleen óók het Oude Testament, maar ze *lasen* en *herlasen* het, en prenten den goddelijken inhoud ervan diep in hun ziel.

Het was niet een boek meer in huis maar *het* boek, waarop ze met heel hun huislijk en maatschappelijk leven dreven, en liet is niet te sterk gezegd dat er op die wijs een *Oud-Testamentisch* stempel op geheel hun levensbeschouwing gedrukt werd.

Niet alsof ze daarom het Nieuwe Testament ook maar iets minder waardeerden. Wie dat zegt, lastert eenvoudig. Maar onze vaders gevoelden uilmennend wel, dat het Nieuwe Testament een heel andere roeping had dan het Oude.

In het Nieuwe schittert de glans van Gods genade in haar volbreiding, in haar geestelijke saamtrekking, als van de toppen der bergen, terwijl diezelfde genade Gods ons in het Oude Testament getoond wordt, gelijk ze haar stralen breekt in het *persoonlijk* en *huislijk* wortelen, in het leven van *maatschappij* en *volk*.

In het Nieuwe Testament straalt van uit den Christus Gods genade ons menschelijk leven *van boven toe*; terwijl we diezelfde genade Gods in het Oude Testament als uit het menschelijk leven zelf en uit de wortelingen van ons menschelijk hart zien opkomen.

En overmits we nu, als uitverkorenen Gods, niet alleen de verzoening onder schuld en de bevestiging des Geestes behoeven, maar ook als menschen een *persoonlijk* leven doorworstelen, in een *gezin* leven, te midden eener gistende *maatschappij* ons bewegen, en het leven van een *eigen volk* mede doorleven, heeft de Calvinist van oudsher ingezien en bekend, hoe hij even goed het Oude als het Nieuwe Testament had te eeren, ja hoe dat Oude allicht meer nog dan het Nieuwe hem in zijn persoonlijk, menschelijk leven uitkomst schonk.

Niet het minst komt dit uit, bij het denken aan onze kinderen.

Niet dat wij, Calvinisten, ons zeker monopolie van liefde voor onze kinderen toekennen. Roerende voorbeelden van gehechtheid aan zijn kroost en van zelfopoffering voor zijn kroost zijn ook in andere kringen minstens even goed aan te wijzen; zelfs onder Heidenen zijn deze voorbeelden niet vreemd.

En ook beweren we niet, dat ons meer dan anderen het zieheliel van onze kinderen ter harte gaat.

Beschamend toch is soms, vooral in methodische kringen, de hartstocht waarmee vooral de moeder jaagt naar de bekeering van de kinderen die God haar gegeven heeft.

Waarlijk wat ons drijft en beziet is geen zelfverheffing, en wel allerminst een laatzinnig neerzien op anderen. Er omgekeerd zou men zeggen kunnen, dat de Calvinist *minder* voor zijn kinderen doet en rustiger hun lot in de toekomst verbergt.

Maar wat verschil, en diepgaand verschil maakt, is dat een Calvinist anders tegenover zijn kinderen staat, ze met een ander oog beziet, en een geheel andere hope op hen stelt.

Hij mikt ook bij zijn kinderen *hooger*, en richt daarom den pijl dien hij op den boog legt *anders*.

Een verschil misschien aldus het best aan te duiden, dat een Calvinist, ook waar het zijn kinderen geldt, het eerste en grootste gebod *het eerste laat blijven* en het tweede gebod, óók met opzicht tot zijn kinderen, steeds met de kracht van het eerste gebod beziet.

Zeker, zijne kinderen zijn hem wel het aller-naaste onder de naasten, die hij als zichzelf moet liefhebben; maar ook in die liefde voor zijn kinderen moet, zal er zegen op rusten, vóór alles uitschitteren het liefhebben van den Heere zijn God met heel zijn hart en heel zijn verstand.

Ook zijne kinderen zijn *Godes*. Van God heeft hij ze ontvangen. Zijn God zal er hem eens rekenschap van vragen wat hij met zijn kinderen gedaan heeft. En dan alleen zal hij ook bij die rekenschap vrij uitgaan, zoo het *Soli Deo gloria* ook met het oog op zijn kinderen zijn toelief bleek.

Voor Gods eere moeten ook zijn kinderen leven, zich bewegen en zijn, nu en eeuwig, en het is juist die goedstemming die vóór alles de bede uit zijn hart doet opklimmen, dat Gods heerlijkheid op zijn kinderen rusten moge.

Dit standpunt, om ook waar het zijn kind geldt, niet het eerst aan het geluk, zelfs niet eerst aan de zaligheid van dat kind, maar vóór alle ding aan de *eere Gods* te denken, komt nergens sterker in uit, dan in wat onze vaders *het saad der kerke* noemden.

Hierin toch lag de heerlijke gedachte, dat we niet slechts rekenen met de zake Gods in *het heden*, maar ook met de zake des Heeren in de eeuwen die komen, als wij er niet meer zijn zullen; dat er ook dan, eeuw in eeuw uit, een volk moge zijn, dat den Naam des Heeren trouwelijk bejijdt, en dat het ook aan het geslacht, waartoe we zelven behooren, moge gegeven worden, onder die bejijders des Heeren tot in lengte van dagen van God verkoren representanten te zien optreden.

Daarom kinderen niet alleen, maar ook kindskinderen, en, zoo het mag, de kleinkinderen van onze kinderen, heel dat rijke leven, dat uit onze lendenen is voortgesproten, bekleed met de *genade*, om bij Sion gerekend te worden, en, kan het, tot aan de wederkomst van Christus op de wolken, ijverend te worden bevonden voor Gods heiligen naam.

Dat sluit dan de stille bede om hun zielsbekeering wel in, maar ook die bekeering blijft dan instrument, middel voor een hoogere doel, en altoos ondergeschikt aan dien onverdelijken eisch, dien het eerste en het hoogste gebod ons vóór alle dingen brengen blijft.

Onze kinderen zijn ons dan geen *eenlingen* meer, die elk op zich zelf drijven, maar ze staan dan voor ons als omvat en omstrengd door den band van ons geslacht; door den band van Gods kerk; ja door den band van die heilige macht, die al de eeuwen door de *zake Gods* behoed: voor ondergang.

Van voorkeur voor reeds ontdekte boven nog onbekende kinderen kan dan tevens nimmer sprake zijn.

Voorreest niet, omdat de Heilige Geest nog tot in den jongsten snik kan doorbreken; ten andere niet, omdat juist de minst gerijpte de meeste zorge van uw liefde vraagt; maar ook omdat de historie toont, hoe soms, met oversprong van een enkelen schakel, de heilige lijn der genade van grootvader en grootmoeder op kleinzoon of kleindochter overspringt.

Het „saad der kerke“ blijven de „kinderen der geloovigen“, en al blijft de uitverkiezing vrijmachtig, het is nu eenmaal Gods heilig beziel, dat Hij zijn verkorenen meest ook in geslachtsverband laat geboren worden.

De eerste, de grootste kracht der opvoeding zoekt daarom een Calvinist niet in zijn persoonlijk vermaan, noch ook in broederskultuur van vroeg rijpe Christenen, wier vrucht gemeenlijk verzengt als de zon te sterke hitte gaat uitstralen; maar veel meer in het handhaven van dat algemeen verband, waardoor krachten den Doop der kinderen der geloovigen en de kinderen der wereld onderscheiden zijn.

Ze moeten weten dat ze tot Gods volk behooren; ze moeten de banier kennen, waaronder dat volk des Heeren optrekt, en die banier leeren kussen en liefhebben; ze moeten weten, dat hen een hoogere ideaal wacht dan de wereld najaagt; en weten ook dat smaad en verdrukking uit liefde voor dat heilig ideaal te lijden, niets vreemds, maar het *zeer gewone* is; iets wat niet anders kan om van ons kindschap verzekerd te zijn.

Half aan de wereld toegeven is voor alle Christelijke opvoeding de dood.

Dan hinken onze kinderen op twee gedachten. Dan willen ze eigenlijk de wereld, en nemen er de heiligheden Gods slechts bij. Dan bluscht ge in hun hart de geestdrift. Dan kennen ze niet den heldenmoed van het ideaal.

Niet dat ze daarom als geestelijke schimmen onpractisch voor de wereld zullen blijven, want juist als ge de eere Gods bij de opvoeding uwer kinderen op den voorgrond stelt, zal niet de zucht om een betrekking te erlangen, niet de dorst om rijk te huwen of zich te verrijken door koopmanschap, maar het stil verlangen, om „Heeren volk te sterken, om door vlijt en door talent de zake des Heeren te steunen, en alzoo in het midden der wereld een eere voor hun God te zijn, de valsche eerezucht en den zondigen najver doodden, om er een van God bezielde heiligen ijver voor in plaats te geven.

Heerlijkheid bidt daarom ook de vader en de moeder van Calvinistischen huize voor het hun geschonken kroost af; maar hun zielsbegeerte is het, dat niet de heerlijkheid die de wereld geeft, maar de heerlijkheid die alleen God kan verleen, hun deel moge zijn.

En juist wijl ze aldus een veel *hooger* goed voor hun kinderen begeeren, is er in hun opvoeding meer rust, meer stil vertrouwen, meer vaste bestendigheid.

Immers dit weten ze, dat zij zelven, ó, zoo weinig vermogen, dat die hun kinderen inwendig bewerkt en uitwendig hun lot regelt, de Heere is. Hij, diezelfde God, door wiens onuitsprekelijke barmhertigheden ook zij zelven van de duisternis tot het licht zijn gekomen. In wiens heerlijkheid ze zelven wandelen, en uit wiens alleen de heerlijkheid, die waardijk rijk maakt, ook hun kinderen eens beschijnen kan, als zij er niet meer zijn zullen.

Zinstorende drukfout.

In de Mediatie der vorige week, staat in de vijfde zinnede: dan is het of in dien steenen paal de natuur u toesprekt, en u toeroept: Tot zoo ver strekt u vaderland en niet verder.

Dit moet zijn: „dan is het of in dien steenen paal een macht u toesprekt enz.“

Amsterdam, 30 November 1894.

Kerkelijke Deputaten.

I.

Wie van Kerkelijke Deputaten spreekt, noemt zeer zeker een onderwerp, dat voor de Gereformeerde kerken hier te lande thans van actueel belang is.

Aangezien Kerkeraden en Classen en Synoden niet dag aan dag kunnen samenkomen, en ook bovendien telkens besluiten nemen welke de vergadering zelve collectief niet kan uitvoeren, hebben de kerken die samenkomsten natuurlijk telkens Deputaten noodig, om ten haren behoeve of uit haren naam iets te verrichten. Zulke Deputaten worden dan ook vaak benoemd; soms voor ééne enkele zaak, soms voor meerdere zaken te zamen, soms voor eene bepaalde soort van zaken in het algemeen; nu eens om alleenlijk te adviseeren, en dan weer om handelend op te treden; in vele gevallen voor den tijd die er tusschen twee vergaderingen verloopen zal, maar ook wel voor korter of voor langer. En dan blijkt gedurig, dat men het niet geheel eens is over de bevoegdheid, die aan zulke Deputaten is toe te kennen. Vragen, als b. v., of zij al dan niet te benoemen zijn, of hun al dan niet te veel macht wordt gegeven, of zij al dan niet kunnen last zijn te buiten gegaan, en dergelijke meer, worden telkens onderscheidenlijk beantwoord. Dat geschiedt in kerkelijke vergaderingen, en ook wel daarbuiten. En al mag veilig worden aangenomen dat het verschil wel eens grooter schijnt dan het is, en dat wel door niemand bedoeld wordt op dit punt van de lijn der Gereformeerde beginselen ook maar enigszins af te wijken, in de wijze waarop die beginselen worden opgevat en toegepast, wordt de noodige overeenstemming toch nog vaak gemist.

Waaruit volgt, dat dit onderwerp als vanzelf aan de orde is; dat toch helderheid van inzicht en vastheid van overtuiging en eenparigheid van gedraging hier niet mag ontbreken, en daar dan in kerken, die geheel op denzelfden grondslag staan, onderzoek en gedachtenwisseling daarvoor juist de middelen zijn.

Het punt dat in quaestie is, nl. het karakter dat aan Kerkelijke Deputaten moet toegekend worden, was voor onze kerken, althans in haar bloeitijd, altijd eene zaak van het hoogste gewicht. Daaraan is het dan ook toe te schrijven, dat er zooveel over te vinden is in de bekende „Politica Ecclesiastica“ van Gijsbertus Voetius. In die vier boekdeelen, waarin zijne verhandelingen over kerkrecht zijn samengevoegd, was bij onderscheidene onderwerpen wel aanleiding om over de bevoegdheid van Kerkelijke Deputaten iets te zeggen. En ofschoon nu in de zeventiende eeuw te dien aanzien in de kerken zelve weinig verschil was, wegens het belang der zaak heeft hij eene gelegenheid om ze nog eens te behandelen, toch nooit laten voorbijgaan: op niet minder dan zeven onderscheidene plaatsen heeft hij ze opzettelijk ter sprake gebracht.

In dit geval nu, gelijk trouwens bijna altijd, is het zeker niet doelloos of onvruchtbaar, van hetgeen door hem geschreven is kennis te nemen. Daartoe zou echter niet genoeg zijn, eenvoudig de plaatsen op te geven, waar zij in het genoemde handboek te vinden zijn; want dit is betrekkelijk zeldzaam, en bovendien in het Latijn geschreven. Maar aan deze bezwaren kan gemakkelijk worden tegemoet gekomen, door het overnemen van die plaatsen zelve, en dan natuurlijk in eene Hollandsche vertaling. Deze hier te vinden, zal dus aan vele lezers misschien niet onwelkom zijn.

De bedoeling van die mededeeling is intusschen volstrekt niet, om nu de quaestie als het ware af te doen met een beroep op Voetius. In Gereformeerde kerken kan wel aan geen mensch zulk een zeggenschap worden toegekend. Een onfeilbaren regel hebben zij alleen in Gods Woord; en wat als afgeleide regeling op kerkelijk gebied zal gelden, vinden zij in hare Belijdenis en Kerkenordening, en voorts in de besluiten van kerkelijke vergaderingen. Maar dit neemt niet weg, dat het, voor een recht verstand en eene juiste toepassing en eene eventuele verbetering van zulke regelingen, veelszins dienstig is, ook te letten, zoowel op de kerkelijke praktijk, vooral in den bloeitijd der kerken, als ook op de vertoogen van mannen, die door groote bekwaamheid, gepaard met zuiverheid van belijdenis en niet vromen zin, uitnemende instrumenten waren, waarvan God zich bediend heeft om de kerken voor te lichten en te leiden.

In onzen tijd wil men daar wel eens niet van hooren. Eenigszins onder den invloed van zeer revolutionaire theorieën is er, ook bij Christenen, wel eens een streven, om de menschen zooveel mogelijk aan elkander gelijk te maken, en diensten-gevolge, om niet goed te kunnen dulden, dat er toch zijn, die in talent en bekwaamheid boven anderen uitsteken. Men wil die dan zooveel mogelijk naar beneden trekken, of althans zoo min mogelijk naar hen hooren. Als het stofelijke belangen geldt, wordt dan zeker eene uitzondering gemaakt, en wordt gaarne gebruik gemaakt van het beste dat men krijgen kan. Maar op het gebied des geestes is dit wel eens anders, en wordt de Schriftuurlijke leer omtrent de eenvoudigheid, die voor het geloof vereischt wordt, en omtrent de verwerplijkheid van de wijsheid der wereld, wel eens opgevat en toegepast, alsof dat een vonnis was over wijsheid en wetenschap in het algemeen. Toch is dat streven eigenlijk eene terzijdestelling van het allereerste geloofsartikel, eene miskenning van het werk der Voorzienigheid Gods, een verzet tegen zijn beziel en eene ongehoorzaamheid aan zijne ordinantien. Het is ook eene groote schade

voor de kerken, waaraan gaven, die de Heere voor haar bestemd heeft, dan veel minder ten goede komen. En het is tevens eene overschatting van zichzelf, alsof men aan zijn eigen onderzoek en nadenken wel genoeg had, en alsof men daardoor alleen nog wel verder komen kon, dan wanneer men gebruik maakte van het licht dat door anderen reeds ontstoken is. Wie geloovig en verstandig is, wacht zich daarvoor. En al weet hij, dat ook mannen als Voetius feilbare menschen zijn, en in velerlei opzicht kinderen van hun tijd, hij erkent toch de gaven die aan zulke mannen geschoonken zijn, en hij wil dan van hun arbeid zooveel mogelijk nut trekken.

Met betrekking tot Voetius kan dat des te beter, daar hij nooit optreedt, alsof hij een zeker gezag had, en alsof enkel op zijn woord of advies het een of ander moest worden aangenomen. In Gereformeerde kerken zou dit laatste ook nooit mogen plaats hebben. Wanneer over enige zaak een gevoelen wordt uitgesproken, is het zeker niet onverschillig, van wien dit afkomstig is. Maar ten slotte zijn het toch de gronden en motieven, die beslissen moeten. En nu is het juist door redeneering en betoog, dat Voetius invloed wil oefenen. Bij betwistbare punten wil hij nooit iets opleggen, maar integendeel overtuigen.

En hier komt nog bij, dat hij bij de onderwerpen, die hij behandelt, zich volstrekt niet bepaalt tot zijn eigen gevoelen. Hij deelt dat van anderen ook gedurig mede. En vooral wijst hij telkens op de leerling en practijk der Gereformeerde kerken, met name in Nederland. Hij is metterdaad een getuige van het kerkelijk leven in de eerste eeuw na de Reformatie, en dus juist in den bloeitijd der Gereformeerde kerken. Waaruit zeker volgt, dat het des te meer van belang is, hem telkens te raadplegen.

Eindelijk valt nog in het oog, dat dit wel inzonderheid geldt met betrekking tot het onderwerp dat hierboven genoemd is. Wie in onzen tijd daarvan spreekt, wordt door degenen die van hem verschillen soms niet eens gehoord, daar hij altijd handelt, of althans geacht wordt te handelen, over bepaalde toestanden en personen van den tegenwoordigen tijd, hetzij dan om ze te verdedigen of wel om ze aan te vallen. Maar natuurlijk kan dat nooit gedacht worden bij het woord van een schrijver uit de zeventiende eeuw. Daarbij kan wel geen vooroordeel in den weg staan, en daardoor kan ook geen gevoeligheid worden opgewekt.

De eerste plaats, die uit Voetius' „Politica Ecclesiastica“ hier in aanmerking komt, is in de verhandeling over de geïnstituëerde kerk, in het hoofdstuk waar gesproken wordt over onwettige kerkelijke macht, buiten en boven de bijzondere kerken optredende. Aldaar is de ge of laatste quaestie, die gesteld wordt, deze (Deel I, blz. 111 vgg.): „Of de afgevaardigden of (gelijk men ze nu in Nederland noemt) de Deputaten der Synoden, of de Synodale Deputaten, de voorstelling en den indruk geven, dat zij een soort van kathedraal en metropolitans college zijn en daarvan het recht hebben; en of hunne macht en hun opzicht inderdaad bisschoppelijk, of tenminste het naast daaraan verwant is; en of hunne samenkomsten, welke zij herhaaldelijk houden, als het ware kathedraal en hoogste kapittelen of kerkelijke consistorien zijn?“

„Antwoord. Beneden, in deel 2, waar over de ouderlingen gehandeld wordt, hebben wij uit den weg geruimd de valsche aanspraak van Grotius in zijn *Pietas Illustris, D. D. Ordin. Hollandiae*, bladz. 112 uitgesproken, alwaar hij verzekert, dat die Deputaten tusschen-regenten zijn, en in de plaats der Synode optreden, gedurende den tijd, dat er geen Synode gehouden wordt. Het daar gezegde herhalen wij hier niet. Slechts voegen wij er aan toe, dat Grotius met meer schijn van waarheid, indien hij zich op oprechtheid had toegelegd, zijn tusschenregentschap had kunnen toekennen aan de Deputaten der Remonstrantsche Utrechtse Synode, volgens de kerkelijke verordeningen van het jaar 1612, waar aan hen, met achteruitzetting van de kerkeraden der dorpskerken (zoal niet met hunne terzijdestelling onder een schoonschijnend voorwendsel) de groote macht is toegestaan, onder andere, tot de verzameling en uitgave van eene nieuwe gezangenliturgie (Zie de voorrede, die aan die liturgie voorafgaat).

„Maar thans, nu wij zien, dat opnieuw ongunstige vermoedens en vreemde gevolgtrekkingen met betrekking tot het bestuur der Nederlandsche kerken gemaakt worden, in strijd met de waarheid der zaak, tegen de bedoeling van die kerken, en in strijd met hare gemeenschappelijke verordeningen, en dat wel met de bedoeling, om rechtzinnige en vrome mannen, die alle kathedraal en bisschoppelijke heerschappij in Engeland nu geheel zouden willen hebben opgeheven, als het ware te doen veroordeelen, door ze voor te stellen als in strijd met het gevoelen dat overal elders is aangenomen; zoo kunnen wij niet nalaten den lezer nader bloot te leggen, hoe het met die Deputaten eigenlijk gelegen is. Wij zeggen dan: „1°. Dat de Zeeuwsche kerken en Synoden zoodanige Deputaten niet aanstellen; evenmin de Waalsche of Fransche Nederlandsche kerken.

„2°. Dat het college van die Deputaten niet is een afzonderlijk en blijvend kerkelijk college, toegerust met gewone kerkelijke macht, hetzij des bestuurs hetzij der rechtspraak. Want onze kerkenordeningen erkennen geen colleges dan deze vier: den Kerkeraad, de Classe, de Particuliere of Provinciale Synode en de Nationale Synode. „3°. Zij hebben en oefenen derhalve geen macht boven en over de Classen, de parochiale of plaatselijke kerken of hare Kerkeraden; ja zelfs niet over ééne enkelen predikant, ouderling of gemeentelid; tenzij zij

door eene bijzondere, buitengewone en uitsprekkelijke opdracht der Synode een mandaat hebben, om ergens eene Synodale uitspraak bekend te maken, aan te dringen en uit te voeren, of ook (wat zeer zelden gebeurt) om met Synodale macht in een bijzonder geval of in eene bijzondere moeilijkheid (van welke eenige omstandigheden na het houden der Synode op de plaats zelve moeten onderzocht worden) de uitspraak vast te stellen. En dan worden meestal eenige andere personen uit de Synode of uit de naburige Classen aan de Deputaten toegevoegd. Ja ook soms worden geheel andere personen voor deze zaak afgevaardigd. Maar zoodanige Synodale macht wordt zeer zelden, gelijk ik gezegd heb, en met groote moeite toegestaan, en niet dan in het uiterste geval van noodzakelijkheid, als de zaak gedurende de zitting der Synode niet kon worden afgedaan, en toch geen uitstel dult.

„4°. Zoodanige opdracht, hun gegeven, geeft hun geen macht, ja zelfs geen schaduw van macht over andere kerken of personen of kerkelijke zaken; en evenmin kan men in die zaken bij hen in hooger beroep komen; zij kunnen daarin, naar gelang van omstandigheden of op aanvraag, broederlijke raadgevingen verschaffen en voorloopig als scheidsrechters iets tot raad in het midden brengen; maar behalve dat niets.

„5°. De boeken en theologische geschriften, die in het licht moeten gegeven worden, onderzoeken zij niet krachtens eigene en blijvende macht, zelfs niet krachtens overgedragen macht der Synode, gedurende dat jaar of die twee jaren waarin zij hunne opdracht hebben, maar dit werk is in de Kerkenordening geheel aan Classen of Academiën opgelegd; deze vrijheid blijft echter aan de Synode, op buitengewone wijze de onderzoeking van dit of dat boek aan de Deputaten of andere personen, welke dan ook, op te dragen.

„6°. Zij bevestigen de Dienaren niet in hun dienst; veel minder nog hebben zij in hunne verkiezing eenig aandeel.

„7°. Op de Synoden en Classen vervullen zij niet het ambt van praeses, assessor of scribe.

„8°. Ja zelfs in hunne hoedanigheid van Deputaten maken zij geen deel uit van Synoden en Classen, noch verschijnen er in. En indien zij in Holland aan de Classen uit naam van de Synode iets voorstellen, gaan zij naar buiten en wachten buiten de deur, zoolang de beraadslaging gehouden wordt, en de stemmen worden opgenomen. Als dat gedaan is, wordt hun, nadat zij binnengekomen en teruggeroepen zijn, te kennen gegeven, wat bepaald is. In de Synode verschijnen zij slechts, om aldaar rekenschap te geven van hun gegevene opdrachten en van de hun opgelegde zaken, of ten minste verslag te geven in welken staat die zaken nu zijn, of wat met betrekking tot deze gedaan of niet gedaan is. Dat bij die gelegenheid, terwijl zij tegenwoordig zijn, door den praeses over de voorgestelde zaken hun raad of raadgevende stem gevraagd wordt, voordat de beslissing en met gezag bepaalde stemmen der Synode gevraagd worden, is men vooral in de laatste jaren gewoon. Dit is echter geen bewijs van eenigen bijzonderen en hooger graad van kerkelijken dienst of macht, zelfs niet van een eenvoudigen voorrang of hooger rangorde boven de kerken of de herders der kerken; want men is gewoon, het advies der politieke gedelegeerden, die uit naam van de Staten der provincie, alwaar de Synode gehouden wordt, aldaar verschijnen, en desgelijks dat der Dienaren, door andere Provinciale Synoden ter wille van de broederlijke en wederzijdsche correspondentie daaraan gezonden, en evenzoo dat der Professoren in de Theologie (wanneer nl. de Synode gehouden wordt op eene plaats waar eene Academie is), op gelijke wijze te vragen en te hooren, en wel voordat de Deputaten geraadpleegd worden.

„9°. Wanneer zij nu en dan samenkomen, beslissen zij geen kerkelijke zaken, en evenmin worden de dingen, die in de eerstvolgende Synode moeten behandeld worden, door hen van tevoren voorbereid of bepaald of voorgeschreven. Want dit doen de afzonderlijke Classen door hare graminata, die niet naar de Deputaten, maar naar de Synodale Classe gezonden worden, en door haar verzameld en geordend aan de Classen teruggezonden worden (op sommige plaatsen door de Classen dan wel verzonden naar alle Kerkeraden of Consistorien van haar ressort), om over die zaken iets bepaalds te beslissen, en hare afgevaardigden naar de Synode met geloofsen instructie-brieven te voorzien; en deze dingen geschieden alle zonder medeweten en raad of toestemming der Deputaten, voor wie hierin niets te doen is.

„Wat doen zij dan wel?“ zal men vragen. Ik antwoord: niets anders dan dat zij, nadat de Synode gehouden is, hare Handelingen nalezen, en daaruit de opdrachten, die hun mochten gegeven zijn, aantekenen, om die getrouwelijk uit te voeren, daar zij toch rekenschap zullen geven op de eerstvolgende Synode. Die opdrachten echter bevatten meestal niets anders dan eenige klachten of vragen, die uit naam van de Synode door een smeekeschrift aan de Staten zijn voor te stellen, of eenige dingen, die, eveneens uit naam van de Synode, aan deze of die kerk over eenige particuliere zaak moeten voorgesteld worden. Behalve deze opdrachten, die er nu eens in zeer klein aantal, dan weer in het geheel niet of bijna in het geheel niet zijn, rust op de Deputaten de last, om uit naam van de Synode tegenwoordig te zijn bij de examens dergenen, die tot den dienst geroepen zijn, opdat daardoor de Synode des te beter overtuigd zij, dat de eenheid in de rechtzinnigheid in alle Classen bewaard wordt. Dit laatste bewijst niet, dat zij eenige macht hebben over de kerken of Classen; omdat,

wanneer zinnigheid zou, het; slissen, mi kunnen ni en aan de „10°. R Nederland of drie, o Provinciale jaar, of op particuliere bijzonder en omsch ren; beha de exame aan billijl geen schij sluiten, in practijkt zou best graad van kennen g kant, oude macht va eene waar kerkelijke zou zijn, b Volgens e ons kunne hadden v Sacrament bevestigertigt), zlek smeekeling elders not examenf na de student hebben, o de Classe lectant en collecte v bezorgt e spreken onrechtz twistgespre begroeter de kerken dank zegt, lijke werk woonlijk Dienaren i of de Syno bepaaldelij „Na de kelijk opp vermeld v en desgel Franciscus van den v vrienden J sche kerke komen in uitgegeven brieven t Daarin po Gereformie die zeer i Fransche k pen en de schoppelijk pelijk amb het begin schoppelijk daan is, e geval van regel niet n noemde v hier uit schoen de ook de Syno gelijk geh maanden, zijn er ech gaan, of a gen, enige aan wie e zicht toeve (honne coll gedelegeer wier opdr ren daurt vergadering genheden, Provinciale neer zij of op welke d den geschi moeten vo verdrin op en aan hen eer aan, s vraagt, om bij de Syn deel over gen, voor de de Synode Men vergel ons daarev of de verd ding van kerken bui held word andere ver Causa Pap en Sect. 2, komstijg de geest der verdedigd „Intussel klaringen schuwen, d hoede zijn, sten schijn schend-biss schappij. I ik hoop, n land, dat Deputaten Synode de Parlement meeslees schoppelijk clausius in Historia I uitgegeven

ne en uit-
mandaat
uitspraak
gen en uit
elden ge-
in een bij-
tre moeie-
omstandig-
ynode op
ocht wor-
En dan
rsonen uit
lassen aan
ook soms
voor deze
nige Syno-
gelijk ik
cite toege-
geval van
lurende de
rden afge-
a gegeven,
geene scha-
kerken of
n evenmin
in hooger
n, naar ge-
aanvraag,
chaffen en
ts tot raad
halve dat
en geschrif-
even wor-
ens eigene
krachten
gedurende
ik hunne
k is in de
en of Aca-
blijft echter
en wijze de
ek aan de
welke dan
ren niet in
ben zij in
en vervul-
s, assessor
igheid van
l uit van
ijnen er in.
Classen uit
ellen, gaan
n de deur,
den wordt,
n. Als dat
binnenge-
kennen ge-
ynode ver-
enschap te
ten minste
de zaken
die zaken
y tot deze
bij die ge-
g zijn, door
zaken hun
d word, te-
zag bepa-
d worden,
woon. Dit
ren bijzon-
kerkelijken
in eenvoud-
de boven
ken; want
r politieke
de Staten
gehouden
gelijks dat
inciale Sy-
ke en we-
enen gezon-
oren in de
de gehoue-
eene Aca-
gen en te
utaten ge-
tenkomen,
zaken, en
n de eerst-
veld wor-
rbereid of
dit doen
en grava-
ten, maar
n worden,
rend aan
(op som-
dan we-
n of Con-
over die
, en hare
et geloofs-
n deze
nedeweten
deputaten,
en vragen.
t zij, nadat
ndelingen
i, hun
n, om die
zij toch
eerstvol-
chter be-
a enige
n van de
de Staten
ngen, die,
ode, aan
articuliere
Behalve
is in zeer
heel niet
st op de
n van de
examens
pen zijn,
te beter
de recht-
rd wordt
ge macht
a: omdat.

wanneer er geschil of strijd over de recht-
zinnigheid van den examinandus ontstaan
zou, het niet aan hen zou staan dit te be-
slissen, maar aan de Classe. De Deputaten
kunnen niets anders doen, dan waarschuwen,
en aan de Synode verslag geven.

10°. Kortom, op sommige plaatsen in
Nederland worden geene, op sommige twee
of drie, op sommige vier Deputaten op de
Provinciale Synode benoemd, die voor een
jaar, of op zijn hoogst voor twee jaren, de
particuliere, hun door een uitdrukkelijk en
bijzonder mandaat der Synode aangewezen
en omschreven zaken bezorgen en uitvoe-
ren; behalve hunne tegenwoordigheid bij
de examens der Diënen, Hierdoor wordt
aan billijke beoordeelaars dan ook zelfs
geen schijn van recht gegeven, om te be-
sluiten, in strijd met het gevoelen en de
praktijk der Nederlandsche kerken, dat er
zou bestaan een nieuwe en bijzondere
graad van kerkelijken dienst (onze kerken
kennen geen anderen dan dien van predi-
kant, ouderling, doctor en diaken), of eene
macht van regeering en rechtspraak, of
eene waardigheid, of een voorrang en eene
kerkelijke hoogheid, die een bisschopsambt
zou zijn, te minste daaraan ongeveer gelijk.
Volgens dezelfde gevolgtrekking zou men
ons kunnen ten laste leggen, dat wij ambten
hadden van tuchtoefenaar, ahouder van
Sacrament of dienst, actuaire, visitator,
bevestiger (die iemand in den dienst bevestigt),
ziekenrooster, Classicale quaestor,
smeekeling en sollicitant (welke de staat
elders noemt meesters der smeekschriften),
examenafnemer, Classicale afgevaardigde
naar de Synode, opzichthouder (die over
de studenten in de Theologie, die beurzen
hebben, opzicht houdt), schrijver (die namens
de Classe of Synode een boek schrijft), col-
lectant en uitdeeler of bedeele (die eene
collecte voor ballingen of uitlandsche kerken
bezorgt en uitdeelt), spreker bij twistge-
sprekken of conferenties (die met een
onrechtzinnig persoon in het openbaar een
twistgesprek of eene conferentie houdt),
begroeter of dankzegger, die uit naam van
de kerken vorsten en overheden begroet of
dank zegt, enz. Want tot deze en dergel-
ijke werkzaamheden en zaken wordt ge-
woonlijk een Dienaar of worden eenige
Diënen door den Kerkeraad, de Classis
of de Synode, naar dat de zaak is, gedurig
bepaaldelijk afgevaardigd.

Na deze uiteenzetting kan men gemak-
kelijk opmaken, wat er aan is van de pas
vermelde valsche beschuldiging van Grotius,
en desgelijks van de gevolgtrekking van
Franciscus Maso, die steunt op een verhaal
van den eerwaarden en met zij zeer be-
vrienden Johannes Dureis over de overzee-
sche kerken, in een boekje te Oxford uitge-
komen in het jaar 1641, in het Engelsch
uitgegeven onder den titel: *Certa in
brieffe tractates veritten by diverse etc.*
Daarin poogt hij te bewijzen, dat alle
Gereformeerde kerken, met name degene
die zeer ijveren voor de Geneefse en
Fransche kerkinrichting, inderdaad bisschoppen
en de hoofdbestuurders van de bis-
choppelijke macht en van het bisschop-
pelijk ambt hebben, en zelfs, dat wat in
het begin der Reformatie zonder het bis-
choppelijk ambt of in strijd er mee ge-
daan is, enkel gedaan is in het uiterste
geval van nood, als wanneer de gewone
regel niet geldt. De woorden van het ge-
noemde verhaal van Dureis geef ik hier
uit het Engelsch vertaald: *Of-
schoon de Classicale vergaderingen en
ook de Synoden in Holland zoo dikwijls moe-
gelijk gehouden worden, n. l. de eerste alle
maanden, de laatste eens in het jaar, zoo
zijn er echter niet zoo vele jaren voorbijge-
gaan, of zij hebben, door den nood gedre-
ven, eenige andere ambtsdragers aangesteld,
aan wie eene meer algemeene macht en op-
zicht toevertrouwd is dan aan de overige
(hunne collega's). Deze nu worden genoemd
gedelgeerden of Deputaten der Synode,
wier opdracht gedurende seer weinige ja-
ren duurt. Deze Deputaten hebben hunne
vergaderingen bij vaste en dringende ge-
legenheden, voornamelijk echter op den voor de
Provinciale Synode vastgestelden tijd, wan-
neer zij overvragen en te voren overdenken,
op welke wijze de zaken en aangeleghe-
den geschikt, en aan de Synode voorgesteld
moeten worden. In de Synode zitten zij bo-
vendien op hunne eigene bijzondere plaats,
en aan hen doet de praeses der Synode dese
eer aan, dat hij hen in de eerste plaats
vraagt, om elke een der orde gestelde zaak
bij de Synode in te leiden, en hun oordeel
over die zaak eerst bloot te leggen,
voordat de stemmen der leden van de
Synode gevraagd en opgenomen worden.
Men vergelijke dit verhaal met hetgeen door
ons daareven gezegd is; en men oordeele
of de verdediging van Maso, tot rechtvaardig-
ding van de roeping der Gereformeerde
kerken buiten Engeland, door ons kan om-
meeld worden. Wij althans hebben eene
andere verdediging beproefd in de *Desper.*
Causa Papatus (Bok 2, Sect. 1, Hoofdst. 9,
en Sect. 2, Hoofdst. 12), zoowel overeen-
komstig de waarheid der zaak, als in den
geest der kerke, die op andere wijze niet
verdedigd willen worden.*

Intusschen moeten deze en andere ver-
klaringen onzer kerkinrichting ook waar-
schuwen, dat wij in hare uitvoering op onze
hoede zijn, en ons onthouden van den min-
sten schijn van verheffing en alleenheer-
schend-bischoppelijke of oligarchische heer-
schappij. Te meer behoedzaam zal ons, naar
ik hoop, maken het voorbeeld van Schot-
land, dat begonnen zijde met gewone
Deputaten, die uit naam van de Nationale
Synode de gravamina der kerken aan het
Parlement voorstelden, binnen weinige jaren
meêgesleept is tot haar onrustwekkend bis-
choppelijk stelsel. Waarover men zie *Didac-*
lausius in het Altare Damascenum, en de
Historia Rerum nuper in Scotia gestarum,
uitgegeven in het jaar 1641.

F. L. RUTGERS.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 30 November.

Vergadering der Classis Middelburg, gehouden 13 November 1894.

Naar volgorde in Ds. J. L. v. d. Velden praeses; tot scriba wordt hem benoemd Ds. Raamsdonk; tot assessoren D.D. Hulsebos en Oosten.

Inzake de vervulling der vacaturen neemt de vergadering het voorstel der commissie aan: »dat, met het oog op het groote aantal predikanten in de Classis, de vacante kerken om de 14 dagen bediening des Woords zullen hebben.»

Omtrent een vraag van Vlissingen A: »Wanneer ouders met hun kind ten doop komen en slechts één van beiden lid der gemeente is, mogen dan beiden op het doopsformulier antwoorden?» adviseert de Classis: »dat, waar het wezen der zaak tegenwoordig is, men ieder geval van de praktijk afzonderlijk zal behandelen en aan de prudentie van de kerkeraden overlaten.»

Het aangehouden voorstel Vlissingen B, tot het houden van een Classicaal Zondagsdag, wordt besproken en aangenomen dezen te houden in de maand Mei, in één der meest geschikte kerken te Middelburg. Tot deputaten worden daarvoor benoemd: D.D. Littooy, Hulsebos en Ruys.

Als roepende kerk voor de volgende vergadering wordt aangewezen de kerk van Vrouwenpolder. Ds. Littooy sluit, nadat gezongen is Ps. 72:11, deze vergadering met dankzegging.

Vergadering der Geref. kerken Classis Sneek, gehouden 14 Nov. 1894.

In het moderamen nemen zitting de broeders Ds. D. Ringnalda als praeses, Ds. J. v. d. Vlies als scriba en Ds. Groenewegen als assessor.

Volgens opdracht der vorige vergadering, is door den actuaire ter tafel gebracht een boekje, bevattende het onderteekeningformulier voor bedienaren des Woords in de Geref. kerken. Staande de vergadering betuigen al de aanwezige diënen, door handteekening, overeenstemming met de Formulieren van Eenigheid.

De kerkvisitatores in de ringen Sneek en Workum brengen hunne rapporten uit. Voor Sneek rapporteert Ds. Veenhuizen, voor Workum Ds. Kruijswijk. Over het geheel geeft de toestand der kerken stof tot dank aan den Heere, hoewel ook veel anders en beter gewenscht wordt.

Uit de verslagen blijkt, dat in de kerken verschil van meening bestaat over de waarde van de Formuliergebeden; dat de Liturgische gebeden weinig worden gebruikt; dat te weinig wordt gedaan voor Geref. lager en middelbaar onderwijs; dat de tucht, onder de gemeenten onderling, te wenschen overlaat; dat de laatste vraag van het Doopsformulier verschillend gelezen wordt. Over de laatste zaak zal eene vraag ter Provinciale Synode worden opgevoerd.

Behandeling van het rapport in zake het voorstel-Heeg (Zending) uitgebracht door Ds. de Walle. De conclusie van dit rapport luidt:

a. Dat de kerken door hare ambtsdragers, van die roeping (in het rapport omschreven) op de hoogte moeten worden gebracht.

b. dat de ambtsdragers trachten moeten, zich zoodanig van de Zending en de eischen van den zending op de hoogte te stellen, als vereischt wordt om op 's Heeren tijd hem te examineeren, uit te zenden enz.

c. Dat de kerken op alle mogelijke wijze hebben te zorgen, dat meerdere gelden voor de Zending worden aangebracht.

Ds. Balhuizen bepleet, dat deze conclusie niet zal worden aangenomen, anders dan in overeenstemming met Art. 30 D. K. Na breede bespreking wordt een amendement B met 36 tegen 8 stemmen aangenomen.

Eene kerk in de Classis, welke geweigerd had te collecteeren voor den Z. O. Hoek van Friesland, beter ingelicht aangaande zijn verplichting, belooft die collecte te houden.

Een paar broeders wenschen, dat de Classis beter in kennis worde gesteld met wat er in den Z. O. Hoek gearbeid wordt. Aan Ds. Balhuizen wordt opgedragen de Classis Heerenveen daarop te wijzen.

Op verzoek van den voorzitter, sluit Ds. P. N. Kruijswijk de vergadering met dankgebed.

Classis-vergadering van Apeldoorn, gehouden te Apeldoorn, in het kerkgebouw aan den Asselschen weg, Woensdag 14 Nov. '94.

Het moderamen bestaat uit: Ds. Vonckenberg praeses, Ds. van der Vegt assessor en Ds. Koffijberg scriba.

Door Ds. Koffijberg wordt mededeeling gedaan van de handelingen der commissie in de vorige vergadering benoemd in zake den toestand der kerk van Kootwijk en haren bedienaar des Woords. Hierbij wordt ook door hem gelezen een pas ingekomen schrijven van den kerkeraad van Kootwijk. Na ernstige en langdurige beraadslagingen, waaraan vele broeders deelnemen, besluit de Classis, om het moderamen deser vergadering op te dragen, een dringend en uitvoerig schrijven te richten tot H.H. deputaten voor Hulp-behoevende kerken der Provincie Gelderland, zoodende tot de Generale deputaten Synodi. Het concept van dit schrijven zal gegeven worden door Ds. J. C. van Schelven en Ds. Koffijberg.

In de omvraag aan de kerken komt een en ander ter tafel: van de kerk van Wapenveld de vraag naar den stand der ineenstelling der kerkgroepen A en B in deze Classis; bij het einde der vergadering wordt daarop uitvoerig geantwoord door de kerken Apeldoorn A en B en Dieren A en B; van de kerk van Voorthuizen de vraag of het goed is, om aan langdurige kranke leden des kerk in hunne woning onder leiding van den kerkeraad het H. Avondmaal te doen uitreiken.

Deze vraag geeft tot belangrijke bespreking aanleiding. Reeds nu is de Classis, behoudens een enkele stem, die zich hierover niet bepaald durft uit te spreken, van oordeel, dat dit naar Gereformeerde kerkregering en naar de natuur en den aard van het Sacrament des Avondmaals niet mag geschieden. Zij verzoekt echter Ds. van Schelven, om de e.k. Classis hierop nader van advies te willen dienen, hetwelk door Z.Ew. wordt aangenomen.

Ook voor de meerdere gelijkheid en wenschelijkheid tot het houden van *bid- en dankdagen*, inzonderheid voor het gewas, wordt door de kerk van Dieren B het oordeel der Classis bevestigd. De vergadering, die wenschelijkheid en gelijkheid zeer begeerende, meent echter hiervoor geene bepalingen of besluiten te mogen geven.

Ds. Van der Vegt eindigt met gebed en dankzegging.

Vergadering der Classis Kollum, gehouden op 15 November 1894 te Kollum.

Het moderamen bestaat voorts uit: Ds. H.

Siertsema assessor en Ds. F. A. v. d. Heijden Gan. scriba.

Naar aanleiding van bij de kerkvisitatie in 3 kerken gebleken afwijkingen van de gewone wijze van arnverzorging, neemt de Classis met op 3 na algemeene stemmen het volgende voorstel aan:

»De Classis is van oordeel, dat het overeenkomstig den Catechismus wenschelijk is, dat in iedere samenkomst der geloovigen voor de armen gecollecteerd worde en dat de administratie van kerk en diaconie gescheiden worde.»

De scriba gaat in dankgebed voor. De vergadering wordt gesloten.

Vergadering der Classis Beilen, gehouden op 20 Nov. 1894 te Beilen.

In het moderamen nemen D.D. Dijkstra en Wessels zitting, de eerste als praeses en de tweede als scriba.

Een kerkeraad vraagt den raad der Classis omtrent een lid, die eene bedorven mystiek beoefent, zijn eigen inzichten boven Gods Woord stelt en zich van alle kerkelijke samenkomsten onttrekt. Nu alle vermaan tot dusver vruchteloos bleek te zijn en de kerkelijke tucht ook als middel tot betering moet beschouwd worden, adviseert de Classis deze op gemeld lid toe te passen.

Een andere kerkeraad vraagt, hoe te handelen met een lid, dat, naar het voorgeeft om den huiselijken vrede te bewaren, in geen jaren de godsdienstoefening heeft bijgewoond. De vergadering antwoordt: — zoo er binnen een gezetien tijd geene verandering zich bij dit lid voordoet, hetwelte te verklaren, dat het zich aan de gemeenschap der kerk onttrokken heeft.

Niets meer aan de orde zijnde, laat de praeses Ps. 86:6 zingen en sluit daarna deze vergadering met dankzegging.

Vergadering der Classis Drachten, den 20sten Nov. 1894.

De praeses deser vergadering, Ds. G. van Wageningen, neemt het voorzitterschap over; Ds. G. Sibbesma zit als assessor.

De rapporteurs aangaande tucht over doop-
leden» leveren een uitvoerig rapport, waarin zij na den grond van den kinderdoop bloot gelegd te hebben, aantonen, in welk eene betrekking de gedoopten tot God en kerk staan, en welk eene roeping daaruit voortvloeit; om dan des kerkeraads plicht aan te wijzen, waar de doop-
leden ontrouw worden aan hunne roeping.

Hunne resultaten zullen aan de kerken der Classis worden toegezonden, om dan op eene volgende vergadering, zoo mogelijk, eene gemeene gedragslijn vast te stellen.

Na de rondvraag sluit de voorzitter de vergadering.

KAS EM-PRED.

Aan de Kerkeraden der Geref. Kerken in Nederland.

Eerwaarde Broeders!

Verleent goedgunstig het oor aan Deputaten der Kas voor uwe Emeriti-predikanten, en hunne Weduwen en Weezen, als zij u dringend verzoeken een derde collecte voor die Kas in dit jaar te willen houden.

We zouden het niet doen, indien de nood er ons niet toe drong. — Maar in 't laatste jaar zijn de uitgaven met de belangrijke som van drie duizend zes honderd gulden vermeerderd. — Niet omdat we zoveel uitkeeren. — Och, neen, gaarne zouden we alle bijdragen verhoogen, als 't kon!

Neen, de oorzaak van die vermeerderde uitgaven is geene andere dan deze, dat het onzen God heeft behaagd, onderscheidene broeders, zwaar te beproeven door krankheid of lichaamszwakte!

Zij komen tot ons met de bede, maakt ons de beproefing dragelijk, en helpt ons in den nood. Wij kunnen en mogen ze in uwen naam niet afwijzen. — En toch zullen we het moeten doen, als zij ons niet helpt. — 't Is uit nood, broeders, dat we bij u aankloppen! Wijst onze bede niet af!

Sommigen gingen reeds voor! Maar het zijn er zoo weinigen!

De Generale Synode te Dordrecht heeft gezegd: »indien twee collecten niet voldoende zijn, schrijf eene derde uit!»

Welnu, dat advies volgen we. 't Is onze machting!

Onze God brenge door zijn Geest onze bede tot uw hart, en verblide ons door uwe offervaardigheid.

Namens Deputaten ad hoc,
A. V. D. SLEYS, Praeses.
H. BRUGSMA, Penn.
H. BRINK, Scriba.
Leeuwarden, 19 Nov. '94.

omdat de Gereformeerde Synodale op tuchtverordeningen in de Lutherse kerk drongen. De bestaande Unie had zich meer en meer als eene Confederatie ontwikkeld, en het zou volgens den President moeilijk zijn om daartegen in te worstelen. De Lutherse hadden ook in het midden kunnen brengen, dat hunne leiders langzamerhand niet en een tijd lang in het geheel niet geroepen werden om deel te nemen van het hoogste kerkbestuur, doch zij deden het niet, zooals de *Algemein Ev. Luth. Kirchenzeitung* zegt.

Wij kunnen ons echter niet begrijpen, waarom de Gereformeerden in Duitschland er zoo tuk op zijn dat ook eenige Gereformeerden enkele zetels van den Opperkeraad zullen bezetten. Immers is dat lichaam een staatscreatuur, dat niet op de lijn der Gereformeerde beginselen ligt.

Het vraagstuk van de zelfstandigheid der Evangelische kerk werd op deze vergadering geen stap verder gebracht. Wel werd deze kwestie bij het einde der vergadering genoemd, doch waarschijnlijk heeft men er niet al te zeer op willen ingaan omdat er geen tijd meer voor een ernstig debat was.

Engeland. Het Church-Congres.

Den 9den October kwam te Exeter het »Church-Congres» samen, eene vergadering waarin men geen, voor de Episcopale kerk bindende besluiten, nemen kan, doch waarin men saamkomt om de belangen der staatskerk te bespreken. De bisschop der diocese was president en de bisschop van Londen hield de preek, waarmede de zittingen werden geopend. Verschillende referaten werden geleverd door Canon Overton Little, de hoogleraren Sandy en Driver, graaf Nelson, de heer R. H. Hutton en anderen. Gelijk men op dergelijke vergaderingen gewoon is, spraken weinige leden hunne gevoelens vrijmoedig uit, terwijl eveneens naar gewoonte menige dissonant in de vergadering gehoord werd. De vergadering was druk bezocht zoowel door predikanten, of liever »de geestelijkheid», als door leken. Het kon haast niet uitblijven dat de voorstanders der heffendaagse Schriftcritiek met de belijders van de leer der kerk in het stuk van Gods Woord met elkander in botsing kwamen. Canon Duver en Dr. Stanley stonden tegenover pater Ignatius, die groot applaus uitlokte, toen hij eischte, dat de hoogere critiek buiten de kerk zou spreken en niet binnen hare muren, m. a. w. dat de voorstanders dier critiek de kerk zouden verlaten. Graaf Nelson sprak over eenreëning met degenen die de Episcopale kerk verlaten hadden, terwijl Canon Overton sprak over de moeilijkheden die hij met de Nonconformisten had. Deze beschreef den toestand aldus:

»Niemand, zoo sprak hij, kan dit zoo sterk gevoelen als iemand die het werk der kerk te doen heeft in een kleine gemeente, waar de afscheiding krachtig is en waar men geen genoegzame ruimte vindt om zich te bewegen. Wanneer u beste tenor het kerk-choor verlaat, omdat hij »bekeerd» is, wanneer uwe beste leerlingen aan de Zondagschool doodlijk beledigd zijn, omdat zij geen prijzen gekregen hebben in overeenstemming met hunne verdiensten, en zij zien hen dan den volgende Zondag naar de Zondagschool der dissenters gaan, terwijl zij de gezegde kinderen der kerk smaadheid aandoen, is dit zeker een treurig geval; wanneer wij met een weinige vergeeflijke ijdelheid, uw vriend uit Londen verzoekt om een Zondag bij u door te brengen, in de hoop om hem er op te wijzen hoe hij al aardig wat hebt op uwe landelijke gemeente, hoe teleurgesteld kan men dan uitkomen; wanneer men dan den kansel beklimt, dan kan het gebeuren dat zij niet ziet op eene zee van omhoog ziende aangezichten maar op een woud van ledige plaatsen. Wat is het geval? De bekeerde slagersjongen heeft de kudde getrouwd naar de Camp-meeting die in de buurt gehouden wordt, waar hij op hetzelfde oogenblik op een wagen een redevoering houdt over de ongeregelheden der kerk. Met het oog op dit alles is het waarlijk zeer moeilijk om de genade van Christelijke liefde op hen in praktijk te brengen.»

Het is geen wonder en wij verbliden er ons in. Wanneer de Episcopale predikanten steeds meer den weg naar Rome betreden, en dan door allerlei uitwendige ceremonien de prediking van Gods Woord vervangen of verkleinen; wanneer het Evangelie van Gods vrije genade niet meer verkondigd wordt, maar inderdaad geleerd wordt: doe dat en gij zult leven, dan kan men er zich over verbliden, dat een bekeerde slagersjongen de schare voorhoudt, dat er een andere weg is om God te behagen, dan die welke door de Churchmen van de Episcopale kerk wordt voorgehouden.

Rusland. Om zich een denkbeeld te vormen van de vervolgingen waaraan de Lutherse in de Oostzee-provincien door de regeering worden bloot gesteld, hebben wij slechts feiten mede te deelen, die in een officieel rapport te vinden zijn. In dit rapport blijkt het, dat op predikanten tot geldboeten werden veroordeeld, of in de gevangenis werden geworpen. Sommige leeraars werden twee of driemaal veroordeeld, omdat zij de verordeningen, die tegen de niet-Grieksch-orthodoxe predikanten, overtreden hadden. In Lijfland alleen werden 80 predikanten vervolgd.

De gouverneur van Kiew heeft bevolen, dat het depôt van het Britsch en Buitenlandsch bijbelgenootschap in die stad zou worden gesloten. Ook heeft dezelfde machthebber bevolen, dat in de vier provincien, die onder zijn bevelen staan, de colportage van bijbels zal worden belet, onder voorwendsel, dat de mannen, die den bijbel van huis tot huis aanbieden, propaganda maken voor de Stundisten.

Zoo redeneerde men steeds in Rusland, althans in den laatste tijd. Rusland is het land waarin de volmaakte gewetensvrijheid genoten wordt, zoo redeneert Pobedonozew, de procurator der Heilige Synode. Ieder kan de religie zijn toegedaan, die hij goed vindt. Doch wanneer hij ook maar de minste poging doet om anderen tot zijn belijdenis over te halen, dan is de Russische wet er om denken met geldboeten, gevangenisstraf, ja met verbanning naar Siberie te vervolgen. Alleen de Grieksch-Orthodoxe kerk mag propaganda maken. Die propaganda wordt met de macht en het geld van den staat gesteund. Maar overigens is men in Rusland vrij, als men er voor zorgt, dat geen enkele uiting over de lippen komt die eenigszins als een misprijzing der Grieksch-orthodoxe kerk kan worden opgevat. Komt iemand te eigener beweging tot een Lutherse predikant, om in de Lutherse kerk te worden opgenomen, dan loopt die predikant groot gevaar naar Siberie gezonden te worden, wanneer hij zulk een persoon tot het H. Avondmaal toelaat. Zelfs wanneer zij bij den Lutherse predikant iemand komt aanmelden om het Avondmaal in zijn kerk te gebruiken, die vroeger Luthersch geweest is en met geweld of met

list tot de Grieksch-orthodoxe kerk is overgehaald, en de predikant laat zich verleiden om hem tot het heilig Sacrament toe te laten, dan loopt hij nog gevaar om tot de zwaarste straffen veroordeeld te worden.

Van harte hopen wij, dat deze jammerlijke dingen, nu de jonge Czar aan de regeering kwam, weldra zullen ophouden. Pobedonozew's invloed heeft al heel wat jammeren over Roomschen, Joden en Lutherse gebracht.

Gemengd Nieuws.

Zwitserland is voor menschen, die droomen van een godsdienst boven geloofsverdeelheid, een land om te wateranden. Het militaire departement van het Zwitsersche eedgenootschap heeft een bevel laten uitgaan, waarbij bevolen wordt, dat voortaan de preken van de veldpredikers niets mogen bevatten wat hen, die tot eene andere confessie behooren, kwetsen kan. Dit bevel is uitgelokt door een preek van den Roomschen veldprediker Widmer te Bern. Deze had zich in een preek minder vleidend uitgelaten over de Joden. Een Joodsch soldaat uit Luzern bracht dit aan, ofschoon hij niet bij de godsdienstoefening tegenwoordig was geweest, waartoe ook geen soldaat, volgens de Zwitsersche wet, gedwongen wordt. De bonds-president beval, dat een onderzoek zou worden ingesteld, waardoor het bovenvermelde bevel werd uitgevaardigd.

Nog wonderlijker is hetgeen een predikant in het Freiburgse *Liberal* mededeelt. »Voor 15 jaren was ik veldprediker, of liever, ik vervulde de taak van garnizoensprediker zoo nu en dan. Op zekeren avond ontmoette ik den commandant van de herhalingscursus. Hij vroeg mij: »Mijnheer de veldprediker, denkt gij er aan om morgen godsdienstoefening te houden?» »Dat is mijn voornemen, heer commandant.» »In dit geval,» sprak de commandant, »moogt gij niet van godsdienst spreken.»

De hoogleeraar Dr. Virchow heeft zich op het Anthropologen-congres te Innsbruck opnieuw uitgesproken en wel in dezen voege: »Darwin zelf bepaalde zich in 't begin van zijn werk over den oorsprong der soorten bij zijn uiteenzetting van de ontwikkelingsleer tot den mensch. Er is over deze vraag veel onderzocht. Men heeft haast in den weg der bespiegeling zoeken op te lossen en is tot de apen-theorie gekomen. Men had evengoed tot de schapen-theorie kunnen komen.» De apen-theorie heeft, volgens Virchow, aan de kennis van het menschelijk lichaam veel schade en weinig voordeel aangebracht. De tegenwoordige anthropologie houdt zich met deze, voor 25 jaren opgeworpen vragen, weinig bezig. Zij houdt zich onthoud met de tegenwoordig bestaande wereld, en dan komt men tot het rassen-vraagstuk. Het is niet mogelijk te bewijzen, dat een gekleurde stam uit een niet gekleurde voortkomt; er ontbreekt elk positief voorbeeld voor. Komt iets dergelijks bij een enkel individu voor, zoo beschouwt men het als een ziekelijk verschijnsel; Virchow is van oordeel, dat een metaplasie (d. i. een overgang van de eene soort in de andere) onmogelijk plaats hebben kan zonder anomalie.

Dat de anomalie eindelijk worden kan, leert de Aetiologie. Heeft dit in eene kleine plaats, dan komt men tot de erfelijke verandering, en door vermenigvuldiging komt men tot het ras. »Wij weten dat teruggang plaats hebben kan (Atavisme). Waar wij Atavisme vinden, zal men gewis de vraag moeten opmerken, of niet dit Atavisme een bewijs is, dat het ras uit een oorspronkelijk gestelde aard zou ontstaan is. Over de herkomst van een stam kan men bijna nooit iets met zekerheid zeggen.

Het Darwinisme is in den laatste tijd ook nog krachtig bestreden, n. m. door lord Salisbury, den leider der Tory party in Engeland. Wie weet of niet weldra de tijd aanbreekt, dat ook de natuuronderzoekers Darwin's theorie of onterstelling slechts als een curiosum van het laatste der 19de eeuw zullen beschouwen.

Oudheidkundigen van verschillende kleur hebben voor het eerst een congres gehouden te Salome op de kust van Dalmatië. Roomsche, Griekse en Protestantse oudheidkenners waren daar te zamen. Vraagstukken, die Christelijke oudheid betreffende, werden daar in goede harmonie besproken. Zij waren vereenigd in een historisch monument, 't Spolato-gebouw, te midden van de ruïne van het paleis van Diocletianus, waarin deze Keizer zich terugtrok, en eindigde met zich van het leven te berooven, na verveefche pogingen te hebben aangewend om het Christendom te vernietigen. Frankrijk en Engeland waren bij deze samenkomst niet vertegenwoordigd. De discussien werden in het Latijn gevoerd, maar ook werd de Italiaansche, Duitse en Croatische taal gehoord.

WINCKEL.

Door Kinderen.

VERZAMELEN.

V.
DE DIEREN.

Hebben we over de planten nu vooreerst genoeg gepraat, thans mogen de dieren wel eens een beurt hebben.

De dieren, zegt gij, kan men daar dan ook een verzameling van aanleggen?

Zeker, als gij 't maar op dezelfde wijs doet als bij de planten. Gij weet, bij die maakten we geen verzameling van levende maar van gedroogde. Want wel kan men in een kruidtuin ook verzamelingen van levende planten hebben, maar ten eerste is dat heel kostbaar, en ten tweede gaat het veel gemakkelijker in een plantentboek. Want diezelfde planten die er niets tegen hebben dat ze naast elkaar in uw boek geplaat worden, willen toch dikwijls niet bij elkaar groeien.

Bij de dieren zou 't ook moeilijk zijn, als gij van de levende een verzameling woudt aanleggen die iets beduidt. Gaat maar eens naar een dieren tuin en zie wat er al noodig is, om zoovele dieren bijeen te brengen, in 't leven te houden, te voeden, te verzorgen. Daarbij meen ik dat, al hadt gij ruimte en geld, moeder er veel tegen zou hebben, dat gij den tuin of op zolder een paar beestjes, een schelvisch, een struisvogel, een schildpad en dergelijke beesten woudt houden. Neen, dat gaat niet. Een hond en een kat, duiven, kanaries en andere vogels, een ezel en een hui — dat kan nog, ten minste als men er de ruimte voor heeft, maar die vormen met hun allen nog geen verzameling, zooals wij hier bedoelen.

Wilt gij er zulk een aanleggen, dan doet ge 't best u te bepalen bij kleinere dieren, en dan nog zullen 't maar zelden viervoetige of vogels kunnen zijn. Want ze op te zetten of in wijngeest te bewaren, is te lastig en te duur. Er schieten evenwel nog genoeg dieren over, al bepaalt ge u maar tot de insecten.

Altereerst komen dan in aanmerking de vlin-
ders. Dat zijn ten eerste veelal zeer mooie die-
ren, ten tweede is het vangen niet zoo gevaar-
lijk als dat van leeuwen en neushoorns, ten
derde kunt gij ze gemakkelijk bewaren. (Dat
men die dieren niet weerdigd mag dooden,
gelijk zoons geschiedt, spreekt van zelf. Ze ster-
ven trouwens spoedig genoeg.)

Het best vangt men vlin-
ders met een net.
Doch nog beter is te beginnen met rippen te